

Пише
Проф. др Милан МИЈАЛКОВСКИ

СИСТЕМАТСКЕ ТЕРОРИСТИЧКЕ ПРЕТЊЕ ЗЕМЉАМА У РЕГИОНУ

Прети ли ИСИЛ

У праскозорје кумановског напада, један од првих џихадиста с ових простора који је с оружјем у рукама стао у строј Исламске државе Дамир Слаковић, упутио је преко Фејсбука поруку родном Бару и Црној Гори: „Знајте о суфије, о дервиши, о мурџије, о новотари, о дуњалучари, о мунафици, о џахили... да ће Исламска држава уз Алахову дозволу и помоћ стићи и да ће очистити тај град и ислам у њему од прљавштина и лажи које ви износите и практикујете... И нека знају главни имами (неимами) града Бара да, уколико их затекнемо у стању у каквом су сад и уколико се не покају и не окрену правом исламу, нећемо имати милости ни према њима. Постаћемо њихова ноћна мора и третирати их као најгора створења, јер они то доиста и јесу!“. Неколико дана касније радикални исламисти у суседној Македонији сукобили су се са полицијом. Случајност или најави?

Као у блиској прошлости, овогодишње „балканско пролеће” мирише на барут и смрт због терористичких напада у Зворнику и у Куманову. Посебно забрињава чињеница да, док идеолози џихада, који стоје из тих злочина, прете појачавањем насиља у региону, изостаје адекватан регионални и међународни одговор.

Позив на џихад

После терористичког напада у Куманову и успешног професионалног одговора македонских антитерористичких снага, потпредседница Скупштине самопроглашене државе Косово Аида Дергути, несумњиво охрабрена изјавом премијера Албаније Едија Раме у Улцињу да ће „природна Албанија бити створена, било уз благослов међународне заједнице, било на класичан начин”, запретила је уништењем Македоније речима: „Не терајте нас да

седам милиона голоруких Албанаца крене и да више не буде те државе”.

Почетком јуна ове године, с простора такозване Исламске државе забележена је још једна у низу терористичких претњи Балкану, коју је упутио џихадиста пореклом из БиХ. У видео-поруци коју су објавили исламистички портали, он позива своје следбенике да се иселе у земљу ислама, а они који не могу да се боре у земљама Балкана: „Постављајте им експлозиве испод аутомобила, испред кућа, узмите неки отров и ставите им у пиће, у јело нека цркну од тровања, убијајте их на сваком месту где год стигнете по

БАЛКАНСКО БУРЕ БАРУТА

Одговарајући начин за успешно суочавање с тероризмом јесте да балканске земље, КФОР и ЕУЛЕКС на Косову хитно формирају заједнички оперативно-координирајући штаб, где ће се дневно сливати подаци о носиоцима акутне терористичко-побуњеничке претње. Анализом приспелих података установљавала би се дневна и периодична угроженост безбедности тероризмом сваке земље посебно и свих заједно, и препоручивало предузимање ефикасних мера заштите. Тек у том случају било би обезбеђено успешно спречавање преливање тероризма из једне земље у другу, кретање терориста било би правовремено регистровано и надзирано, а предузимање акција и операција против терориста имало би регионални карактер. Такав „балкански модел одбране“ од тероризма био би сагласан моделу одбране ЕУ и НАТО од тероризма и представљао би велику гаранцију за спречавање и сузбијање актуелне највеће безбедносне претње Балкану.

Балкану

Босни, по Србији, по Санџаку. Ви то можете, а Алах ће вам помоћи... Браћо муслимани, вратите се својој вери, вратите се џихаду. Присетите се муџахедина који су деведесетих година дошли да вас одбране, да бране ваш живот, иметак, вашу част. А како им је та држава вратила? Сада имате прилику да им се одужите, да као народ устанете. Можете да их згазите и ставите под своју чизму”.

Такве претње указују да су се радикални исламисти – салафисти, укоренили међу муслиманима на Балкану, који су махом следбеници ханефијске, односно умерене школе исла-

ма. У прилог томе говори и чињеница да се неколико стотина салафиста с ових простора налази у редовима терористичке Исламске државе. Постоје подаци да је више десетина погинуло у сукобима, док се нагађа број оних који су се после вишемесечног учешћа у злочинима вратили на Балкан. Ипак, регрутовање и упућивање нових терориста с ових простора у Исламску државу се наставља, што упућује на чињеницу да је реч о солидном функционисању њихове организације, за коју су једнако непријатељски сви балкански секуларни државни режими.

Следствено томе, намеће се питање могу ли они да реализују своје

амбициозне претње. Мало је вероватно да могу покренути насиље које има обележја оружане побуне. Међутим, реалне су њихове могућности за разноврсно терористичко испољавање, које, уколико не буде успешно онемогућено, може ескалирати у оружану побуну, првенствено у балканским земљама које се налазе у различитим нивоима интеграције у евроатлантским безбедносним структурама, односно представљају „неинтегрисани део Балкана”.

Одговор тероризму

Свака балканска земља „ради“ на заштити сопственог система од терористичких делатности. Српски државни врх гарантује да наша земља има механизме за борбу против терориста, те да ће свако ко угрози безбедност земље за то сносити и последице. Такве изјаве потврђују ефикасно превентивно деловање антитерористичких снага на терену, односно одлучност и способност земље да се суочи са сваком врстом терористичке претње.

Међутим, треба имати на уму то да успешност националних противтерористичких система „неинтегрисаних балканских држава” у приличној мери зави-

си од стања тероризма у суседним земљама, као и од геополитичких циљева и интереса бројних и разноврсних ванбалканских чинилаца. Такво стање може да омаловажи ефикасне и ефективне противтерористичке напоре било које балканске земље, а та опасна чињеница добро је позната и терористима.

Примера ради, бивши поглавар Исламске заједнице у БиХ поборнике радикалног ислама називао је новим муслиманима. Некадашњи потпредседник Федерације БиХ Мирсад Кебо, почетком маја ове године прозвао је лидере владајуће Странке демократске акције (СДА), рекавши: „Садашња структура СДА нема снаге за ову борбу јер је део њих уплетен у довођење радикалних исламиста у БиХ. Они вербално и практично стварају веома снажну структуру која веру и припадност народу тумаче на радикалан начин. Многи од политичких представника бошњачког народа повезани су с радикалним исламистичким круговима“. Такве наводе поткрепљује и постојање неколико насеља, од којих је јавности најпознатије село Горња Маоча, које функционишу по строгим салафистичким правилима и потпуно ван уставног поретка БиХ.

Косово као легло

Посебно тетошење тероризма евидентно је на Косову и Метохији, делу Србије који је под међународним протекторатом. Најсвежија потврда о

томе био је и недавни напад терориста у Куманову и наравно, однос према извршиоцима злочина. Напросто је необјашњиво да група од 40 терориста, с тог привремено отетог српског простора, иначе презасићеног безбедносним снагама (укупно око 20.000 војника КФОР-а под командом НАТО-а, полицајаца ЕУЛЕКС-а, обавештајних служби више од тридесетак земаља и домаћих полицајаца и обавештајаца) неопажено пређе у Македонију и изведе терористички напад. Преостаје само да се нагађа да ли поменуте респектабилне безбедносне снаге нису хтеле да спрече извођење терористичког напада или нису могле (нису способне) да буду противтерористички превентивне. Независно од тога да ли су нечињем или чињем допринеле томе, реч је о класичном акту међународног тероризма иза којег стоји међународна заједница, јер је тај српски простор под међународним протекторатом.

Од кумановског напада 9. маја сумњичавост расте, а неповерење додатно подгревају претње Аиде Дергути да ће уништити Македонију али и сахрана ликвидираних терориста уз херојске почасте. Чудновато, поново је изостала логична реакција међународне субјеката у нашој покрајини као и евроатлантских званичника, који терористе нису назвали терористима, а напад нису осудили. Та чињеница сведочи да било која балканска земља тешко да може сама да спречи преливање тероризма из околних земаља на своју територију, а недвосмислено свака у себи има милитантне групе

чији су припадници на разне начине међусобно повезани. Њихова мобилност је вишесмерна и веома ју је тешко надзирати. Заправо, било која балканска земља самостално може надзирати само део њихових активности и покретљивости. То намеће потребу да балканске земље овај безбедносни задатак извршавају заједнички, а битан предуслов томе јесте њихов јединствен однос према сваком тероризму и међусобно поверење, а терористички напад у Куманову показао је да оне не придају једнак значај томе. Наиме, македонске власти нису уважиле оперативна сазнања о предстојећем нападу која су добили од Србије. Сматрали су их непоузданим и како је за Радио „Слободна Европа“ рекао македонски председник Ђорђе Иванов да је „о активностима групе... земља писмено известила партнерске безбедносне службе из 17 земаља ЕУ и НАТО, али то није дало резултата“.

Иако времена понестаје, још није потпуно касно да „неинтегрисане балканске земље“ схвате да су њихова безбедност и стабилност, укључујући и опстанак, опасно угрожене тероризмом радикалних исламиста, који не скривају своје намере и планове – изазивање оружаних побуна попут оних којих су успели изазвати у многим земљама широм света. Неопходно је да и европске земље искрено признају ту опасност која надилази у свом југоисточном предворју и одговорно се ангажују на њеном заустављању. Јер евентуално активирања балканског „бурета барута“ несумњиво ће шкодити и Европи. ■